Rozdział Dziewiąty.

O formowaniu wyrazów.

§. 138.

1. Wszystkie wyrazy formują się według pewnych stałych prawideł, już to z pierwiastków, już to jedne od drugich. W ogóle dwojakim sposobem formują się wyrazy: *a)* przez Pochodzenie, *b)* przez Złożenie.

2. Wyrazy, których formy są najprostsze, od których więc inne pochodzą, nazywamy Pierwotne *(primitiva)*, te zaś, które od pierwotnych pochodzą, nazywamy Pochodne *(derivativa)*. I tak np. *τρέφ-ω* jest wyrazem pierwotnym, od którego pochodzą: *θρέμμα, θρεπτήρ*; *τροφή, τροφός, τροφεύς, τρόφιμος*; *τραφερός*.

3. Wyrazy pochodne formują się z pierwotnych w ten sposób, że albo samogłoska Źródłosłowowa przechyla się, np. *τρέπ-ω, τρόπ-ος, τρέφ-ω, τροφ-ή, τραφ-ερός*; albo się taż samogłoska Źródłosłowowa wzmacnia, np. *ΧΕΡ-ω*, biorę, *χείρ, ΧΑ-ω*, stoję otworem, *χήν*, gęś; albo też do Źródłosłowu dodają się zakończenia, np. *κλίν-ω, κλί-σις, κλί-μα*, albo wreszcie na początku Augment, np. *ΣΕΦ-ω, Σέ-συφος, ΠΙ-ω* (*πίνω*), *πιπίσκω*. Często jeden wyraz pochodny mieści w sobie dwie lub nawet kilka cech pochodnych razem, np. *τραφερός, πιπίσκω, λόγιμος*.

A. O wyrazach pochodnych.

I. O Rzeczownikach.

§. 139.

Rzeczowniki Pochodne formują się:

I. Od Imion i Słów, i wyrażają:

1) albo rzecz zmysłową *(concretum)*, osobę czynną,

a) za pomocą zakończeń: *εύς* (*G. έως*). *Fem. εια* albo *ισσα*; — *της* (*G. ου*) (zwykle *Paroxyt.*), *τήρ* i *τωρ (Paroxyt.), Fem. τρια (Proparoxyt.), τρις, τις* i *ις* (*G. ιδος*), *τειρα (Proparoxyt.)*; — *ών, Fem. αινᾶ*; — *ως, Fem. ωῖς* i *ωῖνη*, np. *ἱερεύς*, kapłan, *Fem. ἱέρεια*, od *ἱερός, αὐλητής* i *ήρ*, fletnista, *Fem. αὐλήτρια, αὐλητρίς*, od *αὐλέω*; *σωτήρ*, wybawiciel, *σωτεῖρα*, od *σώζω*; *πολίτης*, obywatel, *πολῖτις*, od *πόλις*; — *ῥήτωρ*, mówca, od *ΡΕ-ω*; — *θεράπων*, sługa, *θεράπαινα*, od *θέραψ*.

b) za pomocą zakończenia *ός* (*G. οῦ*), rzadko i tylko od Słów z Przechyleniem samogłoski, np. *πομπός*, posłaniec, towarzysz, od *πέμπω, ὁ ἡ τροφός*, wyżywiciel, mamka, od *τρέφω, ἀρωγός*, pomocnik, od *ἀρήγω*.

2) albo rzecz umysłową *(abstractum)*:

a) od Imion, mianowicie od Przymiotników, za pomocą zakończeń: *ία* od Przymiotników na *ος* i niektórych z De-